

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav východoevropských studií

Bakalářská práce

Spolková činnost ruskojazyčné menšiny v současné Praze

Society activities of Russian speaking minority in contemporary Prague

Michaela Šnajdrová

Praha 2019

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Hanuš Nykl, Ph.D.

Prohlašuji, že předloženou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 9. srpna 2019

Michaela Šnajdrová

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu práce, doc. PhDr. Hanušovi Nyklovi, Ph.D., za ochotu vést mou bakalářskou práci, užitečné rady a trpělivý přístup při vedení mé práce a PhDr. Natalje Volkove, Ph.D. za přínosné informace, poskytnuté během konzultací.

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje tématu spolkové činnosti ruskojazyčné menšiny v současné Praze. Práce se zabývá zmapováním vývoje ruské imigrace na území dnešní České republiky během 20. století, a dále současným stavem ruské menšiny. Práce mapuje některé aktivní organizace, které ruskojazyčná menšina vytváří, a zároveň organizace, které pomáhají při integraci ruských imigrantů do českého prostředí.

Klíčová slova

Současná ruská emigrace; ruské spolkové aktivity; ruská menšina; spolková činnost

Abstract

This bachelor thesis deals with the topic of the activities of the Russian-speaking minority in contemporary Prague. The thesis deals with the mapping of the development of Russian immigration in the territory of today's Czech Republic during the 20th century, as well as the current state of the Russian minority. The thesis maps out some of the active organizations that the Russian-speaking minority creates, as well as organizations that help integrate Russian immigrants into the Czech environment.

Keywords

Contemporary Russian emigration; Russian society activities; Russian minority; society activities

Obsah

Úvod	8
1 Ruská menšina v České republice	10
2 Cíle a náplň institucí zaměřujících se na integraci menšin v České republice	15
2.1 Seznam institucí a organizací	17
3 Spolky ruskojazyčné menšiny	19
3.1 Aktivní ruskojazyčné spolky	20
3.1.1 Ruská tradice (Русская традиция)	20
3.1.2 Svaz ruskojazyčných spisovatelů v České republice (Союз русскоязычных писателей в Чехии)	22
3.1.3 Ruský umělecký svaz (Русский Творческий Союз)	23
3.1.4 Česko-ruská společnost, z.s.	24
3.1.5 Všeckožáký svaz Českých zemí a Slovenska (Всеказначий Союз Чешских земель и Словакии)	24
3.1.6 PRAGmatiki	26
3.1.7 Bard klub Praha (БАРД-КЛУБ ПРАГА)	26
3.1.8 Ruský hudební salón	27
3.1.9 Všenorské muzeum Mariny Cvětajevové	28
3.2 Neaktivní ruskojazyčné spolky	29
3.2.1 Spolek rusky mluvících studentů a jejich příznivců – Artěk (Общество русскоговорящей молодежи в Чехии — АРТЕК)	29
3.2.2 Oni byli první	30
3.2.3 Ruský kulturní svaz Praha	31
3.2.4 Cennější než perla (Драгоценней жемчуга)	31
3.2.5 Pražská inspirace	32
3.2.6 Asociace ruských spolků v České republice	32
3.3 Další vybrané instituce zaměřené na ruskojazyčnou menšinu v Praze	33
3.3.1 Ruské středisko vědy a kultury v Praze (RSVK)	34
3.3.2 Svaz ruských spisovatelů ОК, s.r.o.	35

3.3.3 Univerzita Karlova	36
3.3.4 Pravoslavná církev	38
Závěr	40
Bibliografie.....	42
Literatura	42
Internetové zdroje	42
www stránky	42
on-line publikace	45
Rozhovory, korespondence.....	45

Úvod

Práce si klade za cíl zmapovat údaje o současné spolkové činnosti ruskojazyčné menšiny v Praze. Mnoho organizací, jejichž fungování započalo před několika lety, již není dnes tolik aktivní nebo skončilo. Práce se zaměřuje na kulturně zaměřené spolky, jejichž hlavním cílem je uchovat tradici ruské kultury. V bakalářské práci jsou představeny jednotlivé organizace a jejich cíle.

Práce se dělí na dvě kapitoly, členěné do několika podkapitol. V první kapitole je nastíněn současný stav ruské menšiny v České republice, což je nápomocné pro celkové pochopení postavení této menšiny v českém prostředí. Ruská menšina zaujímá specifické postavení v českém prostředí, což ovlivňuje i účast této menšiny v daných spolcích. V práci se objevuje pojem ruská i ruskojazyčná menšina. Druhou část kapitoly tvoří organizace, které se primárně věnují imigraci a snaží se co nejvíce podpořit a urychlit proces integrace v životě imigrantů. Většina těchto institucí má podobné cíle a nezaměřují se výhradně na ruskojazyčnou menšinu. Dají se rozdělit na státní subjekty, neziskové organizace a výzkumné instituce.

Druhá kapitola představuje konkrétní spolky a uvádí základní informace o nich. Jedná se například o rok založení, hlavní zakladatele či důležité osobnosti spolku, probíhající aktivity atd. Spolky jsou rozděleny na aktivní a neaktivní. Kapitulu uzavírá část o vybraných organizacích, které se nedají zařadit do první skupiny, jelikož se právně nedefinují jako spolek. Do této skupiny byly zařazeny aktivity probíhající v rámci pravoslavné církve a na Univerzitě Karlově, a další organizace a sdružení, které napomáhají vytváření kulturní činnosti v Praze. V této části práce jsou použity informace získané z korespondencí či rozhovorů s osobnostmi jednotlivých spolků či osobami, které se zabývají problematikou migrace.

Při psaní bakalářské práce je jako základní metoda využívána analýza pramenů a rozbor sekundární literatury. Prameny, tedy primárními zdroji, jsou myšleny veřejně dostupné informační materiály organizací a korespondence a rozhovory se členy a zakladateli spolků. Některé spolky také vlastní webové stránky a jsou aktivní na sociálních sítích.

Sekundární literatura se skládá především z publikací napsaných o ruské emigraci 20. století. Jako příklad je možné uvést studii od Ivana Savického *Osudová setkání: Češi v Rusku a Rusové v Čechách*. (Savický 1999) Co se týče současného stavu ruské menšiny, nejvíce byly použity informace z publikací od Dušana Drbohlava, jenž je předním českým odborníkem na téma migrace. Byla použita česky i anglicky psaná studie, *Ruská komunita*

v *České republice* (Drbohlav 2001) a *Immigration and the Czech republic*. (Drbohlav 2003) Z publikací o spolcích byla nejvíce nápomocná monografie od Dany Bittnerové *Etnické komunity v české společnosti*, konkrétně kapitola od Natalji Volkove s názvem *Spolkové aktivity ruské menšiny a ruské komunity v České republice*. (Volkova 2006) a publikace ruského autora Olega Alborova (Олег Алборов) *Rusové v Čechách: včera i dnes* (Россияне в Чехии: вчера и сегодня). (Alborov 2012) Velkou část sekundární literatury tvoří také absolventské práce, zaměřující se na spolkovou činnost. Z těchto prací byly použity především informace o dnes již neaktivních spolcích, u kterých není možné dohledat jejich webové stránky. Jedna z nejaktuálnějších bakalářských prací na toto téma je od Kateřiny Sedláčkové z roku 2016 s názvem *Ruské společenské kulturní instituce v České republice* (Sedláčková 2016) a dále od Petry Findejsové – *Spolky a organizace sdružující ruskou menšinu na území České republiky*. (Findejsová 2016)

Po bibliografii je možné říci, že v současné době (od roku 2010) nenajdeme publikace, které by se zabývaly analýzou současné ruské menšiny. Od roku 2017 nebyla napsána ani díla o současných spolcích. Možná to je jeden z důvodů, proč se ve spolcích neangažuje více občanů, reklama a propagace se objevuje také ve velmi malém měřítku. Bohužel je nutno uvést, že z výše uvedených spolků odpověděla na dotazy pouze 1/3 oslovených a byla ochotna poskytnout podrobnější informace.

Závěr bakalářské práce tvoří shrnutí a zhodnocení současného stavu spolků a porovnání ho s dobou, kdy byla většina výše uvedených spolků založena. Tato bakalářská práce nedokáže obsáhnout všechny fungující spolky. Cílem je přiblížit některé z nich a ukázat jejich vývoj, jelikož některé spolky fungují již několik let. Vývoj spolků je velice pozoruhodný a nabízí mnoho možností k dalšímu bádání, a to nejen z hlediska kulturní činnosti.

1 Ruská menšina v České republice

Česká republika v posledních dvaceti letech zažila poměrně velkou dynamiku imigrace. Mezi roky 1992 a 2008 se počet u nás žijících cizinců více než zpětinásobil. Podpora imigrace se částečně stala i oficiální vládní politikou, od které její tvůrci očekávali přínos pro vývoj ekonomiky. (Janičko 2012, str. 3).

Občanů Ruské federace žijících v České republice stále přibývá. Podle statistik Českého statistického úřadu u nás žilo v roce 2017 36 642 ruských občanů s dlouhodobým či trvalým pobytem.¹ (ČSÚ 2017, str. 37) Například v roce 2010 byl jejich počet necelých 31 000 (konkrétně 30 297). (ČSÚ 2010, str. 3) Ruští občané dnes představují čtvrtou největší cizineckou subpopulaci u nás. Odhaduje se však, že počet osob, které se hlásí k ruské národnosti, je odlišný. (ČSÚ 2017, str. 1) Mimo jiné se jedná o občany Ruské federace s občanstvím některého ze států postsovětských republik, jako například Ukrajina, Kazachstán, Moldávie, Pobaltí a další. Většina z nich se i po získání českého občanství stále hlásí k ruské národnosti.² Zároveň se k ruské národnosti hlásí i občané České republiky, kteří se zde již narodili ruským občanům. Ruská národnostní menšina je jednou z oficiálně uznávaných menšin České republiky. (Savický 1999, str. 133) Konkrétně koncentrace Rusů v hlavním městě je zdaleka nejvyšší ze všech početně významných národnostních menšin. (ČSÚ 2014, str. 4) Příslušníci ruské národnosti jsou však usazeni na celém území České republiky, s větší mírou koncentrace ve větších městech, jako jsou Karlovy Vary, Brno, Ostrava a další. (Volkova 2006, str. 123) Je důležité si upřesnit pojem občan Ruské federace, protože na území dnešního Ruska nežijí pouze Rusové, ale i další neruské národnosti, jako jsou například Tataři, Dagestánci, Čuvaši a další. V této práci se užívá termín ruskojazyčná menšina, jedná se o všechny ruský hovořící občany, kteří žijí na území České republiky. (Savický 1999, str. 133)

Velký počet a různorodost lidí, kteří se hlásí k ruské národnosti, souvisí s tím, že ruští migranti přicházeli v průběhu 20. století na území dnešní České republiky ve čtyřech etapách pokaždé za jiných politických okolností a z jiných příčin. Nejvíce země zaznamenala první a čtvrtou vlnu. Jejich příchod vesměs souvisel s historicky podmíněnými vlnami masové

---

¹ Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi. Tvoří početní menšinu obyvatelstva. Vymezení pojmu stanovuje zákon č. 273/2001 Sb. o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů.

² Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a přeje si být považován za příslušníka národnostní menšiny. Rovněž tento pojem vymezuje zákon č. 273/2001 Sb.

emigrace ruského obyvatelstva z území bývalého Sovětského svazu. (Volkova 2006, str. 125-126)

První velký příchod ruských emigrantů na území dnešní České republiky ve 20. století souvisí s první vlnou ruské emigrace po Říjnové revoluci roku 1917. Na počátku dvacátých let se Praha zároveň s některými dalšími městy stala jedním z nejdůležitějších evropských středisek porevoluční emigrace. Zajistila nově příchozím imigrantům dobré podmínky pro studium a rozvoj různorodých kulturních aktivit. Pro tuto vlnu emigrace je nejvýznamnější tzv. Ruská pomocná akce. Jednalo se o záchrannou akci, probíhající v letech 1921-1938 (oficiální podpora trvala do r. 1936), která byla pod záštitou československého prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka, byla schválena vládou a plně financována Ministerstvem zahraničních věcí. Snahou bylo pomoci mimo jiné i inteligenci, která chtěla odejít ze Sovětského svazu. (Savický 1999, str. 147-151)

Druhá vlna masové emigrace se odehrála v období druhé světové války. Mnoho lidí odešlo ze SSSR spolu s ustupující německou armádou. Československo se však stalo pouze tranzitní zemí. Někteří kvůli obavám z nástupu sovětského vlivu a následných represí odcházeli dále do zemí západní Evropy či jinam. Mnozí však byli odvečeni zpět do Sovětského svazu, kde byli zavřeni do věznic a koncentračních táborů. Praha nebyla cílovou zemí ani pro třetí vlnu ruské emigrace (disidentskou) v 70. a 80. letech, a to stejných politických důvodů. V této vlně se jednalo hlavně o Židy a povolžské Němce. (Volkova 2006, str. 126)

Čtvrtá vlna ruské emigrace, která nastala po rozpadu Sovětského svazu, směřovala opět na území České republiky. Praha se znovu stala jedním z nejatraktivnějších cílů ruských emigrantů. Jedním z důvodů byla jazyková příbuznost, výhodná poloha v Evropě a kontakty, které mnozí z přistěhovalců navázali ještě před pádem socialismu. (Volkova 2006, str. 127)

Tato práce se bude věnovat právě čtvrté vlně ruské emigrace, která trvá dodnes. Například Dušan Drbohlav v díle *Immigration and the Czech Republic* rozlišuje čtyři různé fáze migrační politiky České republiky po roce 1989. (Drbohlav 2003) Tyto fáze se týkají také ruské emigrace. První fáze proběhla v letech 1990-1992. V této fázi se v souvislosti s počátkem politické a ekonomické transformace objevují první návrhy související s migrační politikou, konkrétně určení odpovědných orgánů, institucí a první návrhy legislativy. Například již v této době mohli ruští občané získat české občanství, pokud žili na českém území nepřetržitě po dobu

pěti let, avšak pozbyli tím své dosavadní občanství.³ V České republice se objevují první imigranti, avšak jejich počet je stále malý. (Drbohlav 2003, str. 194-224) Například v roce 1994 bylo občanů Ruské federace s trvalým pobytem na českém území pouze 1 887. (ČSÚ 2017, str. 1)

V dalším období let 1993-1996 Česká republika prochází relativně úspěšně ekonomickými reformami a řadí se tak mezi nejvyspělejší země střední a východní Evropy. Začíná výraznější příliv ekonomických imigrantů. (Drbohlav 2003, str. 194-224)

V letech 2000 až 2004 se dle Drbohlava ekonomická situace v zemi zlepšuje. Kompetentní orgány a instituce se více věnují otázkám zahraniční migrace a v platnost vcházejí nové migrační zákony o dočasné ochraně cizinců či uznání jejich odborné klasifikace.⁴ (Drbohlav 2003, str. 194-224)

Po roce 2004 se společně se vstupem České republiky do Evropské unie prohlubuje integrace země do struktur globální ekonomiky. To s sebou přináší také přesun většího počtu poboček zahraničních nadnárodních firem a podněcuje další příliv emigrantů. (Drbohlav 2003, str. 194-224)

Samotná ruská komunita tvoří v České republice specifickou imigrační skupinu. U starší generace je ještě možné nalézt určitý rys uzavřenosti, který se projevuje například nezájmem prohlubovat znalost českého jazyka a spoléháním na jeho podobnost s ruštinou. Mladší generace, převážně studenti, se již více snaží zapojit do českého kulturního dění. Velmi důležitý segment ruské imigrační skupiny tvoří část imigrantů v mladším, případně středním věku, složená z mužů i žen, často celých rodin, s vysokým vzdělanostním statutem. Výzkum provedený v roce 1999 mezi Rusy žijícími v Praze a Karlových Varech naznačil, že se jedná většinou o vzdělané a poměrně bohaté lidi, což této menšině dále přidává na důležitosti v rámci české společnosti. (Janičko 2012, str. 3) Typická je pro ruskou menšinu poměrně vysoká ekonomická aktivita ve sféře podnikání. (Šišková 2001, str. 76-79) Na rozdíl od ostatních srovnávaných národnostních menšin u Rusů výrazně dominuje jako důvod pobytu v České republice studium. Možná to je ten důvod, proč právě občané Ruské federace patří k nejvzdělanějším národnostním komunitám v České republice. (Vavrečková, Dobiášová 2015, str. 19)

---

³ Zákon č. 194/1949 Sb.

⁴ Zákon č. 221/2003 Sb. a zákon č. 18/2004 Sb.

Jedním z primárních důvodů pro odchod do České republiky byla touha po „lepší životě“. Z hlediska push faktorů⁵ se jednalo především o genderovou diskriminaci, nevyhovující ekologickou situaci v Ruské federaci, špatně fungující veřejné služby, nízká finanční ohodnocení v zaměstnání aj. (Vavrečková, Dobiášová 2015, str. 20) Podle studie Dušana Drbohlava o ruské komunitě v České republice je hlavním důvodem pro emigraci politická nestabilita Ruska a vzrůstající kriminalita. (Drbohlav 2001, str. 5)

Na druhou stranu fungují i tzv. „pull faktory“⁶, které lákají občany Ruské federace emigrovat právě do České republiky. Těmito faktory může být možnost získání vysokoškolského vzdělání, vyšší finanční ohodnocení v zaměstnání či lepší kvalita života. (Sládek 2014, str. 14) Podle výzkumu mezi ruskými studenty v České republice jsou častými motivy pro příjezd: blízkost slovanské kultury i blízkost geografická, možnost studovat zdarma a prestiž evropských škol. (Kopecká 2012, str. 1)

Dále vliv příbuzných a přátel se prolíná celým procesem migrace i adaptace daných imigrantů, a jasně se tak ověřuje teorie sítí (network theory)⁷. (Drbohlav 2001, str. 6)

Ruská menšina v České republice v roce 2006 byla podle Natalji Volkove značně rozvrstvená. Odlišná je nejen délka pobytu, ale i důvody emigrace a cíle působení v České republice, názorová orientace a životní hodnoty. (Volkova 2006, str. 127)

Při studiu ruské komunity v České republice nelze opomenout dva následující rysy, které předurčují této komunitě svébytné postavení. Zaprvé v České republice je stále znatelný negativní pohled vůči všemu „ruskému“, který pramení hlavně z vpádu spojeneckých vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968. Zadruhé se na území České republiky již projevuje novodobá éra tzv. „ruského mafiánství“. (Drbohlav 2001, str. 1)

Co se týče občanství, po schválení platnosti zákona o dvojím občanství⁸, který umožňuje mít dvojí či vícečetné občanství, není nutné pozbytí toho dosavadního. Se schválením tohoto zákona zájem občanů Ruské federace o české občanství významně vzrostl. Ruské občanství si většinou ponechávají z důvodu patriotismu, dává jim to ale také větší možnost volby. Nabytí politických práv při získání českého občanství pro ně není tolik

---

⁵ Jedná se o vytlačující prvky, které nutí občana opustit svoji zemi a emigrovat.

⁶ Přitažlivé faktory, které ovlivňují migranta odejít právě do konkrétní cílové země.

⁷ Network theory je přístup, kdy se migranti na základě příbuzenských, přátelských, národnostních a jiných sociálních vazeb rozhodují zdali migrovat či nikoli. Tyto vazby jsou pro ně klíčové.

⁸ Zákon č. 186/2013 Sb.

důležité, tak jako větší jistota trvalého pobytu v České republice. (Sládek 2010, str. 61)

Česká republika je v evropském kontextu vázána Rámcovou úmluvou o ochraně národnostních menšin, jejím cílem je podporovat a rozvíjet kulturu a identitu menšin.⁹ Kromě zřízení Rady vlády pro národnostní menšiny vznikly krajské výbory (komise) pro národnostní menšiny a zástupci ruské menšiny jsou představiteli v různých dotačních komisích ministerstev.¹⁰ Ministerstvo vnitra registruje velké množství organizací a spolků usilujících o život národnostních menšin v České republice. (Sládek 2010, str. 61)

Migrace do České republiky může být efektivní a prospěšná cizincům i majoritní společnosti pouze, je-li přímo provázána s integračními opatřeními. Cílem integrační politiky České republiky je v návaznosti na migraci podpořit začlenění cizinců do společnosti, vytvořit podmínky pro harmonické nekonfliktní soužití mezi cizinci a většinovou společností, zamezit vzniku negativních sociálních jevů a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel České republiky. (Šišková 2001, str. 78) Obecně je imigrace do nového prostředí považována za velmi závažný akt, hluboce zasahující do života člověka. Migranty, kteří se rozhodnou natrvalo usadit v dané cílové zemi, čeká složitý proces adaptace. Adaptace na nové podmínky v majoritní společnosti má často mnoho rozdílných podob a je podmíněna různými faktory. Tento proces je samozřejmě ovlivněn jednak migranty samými, ale zejména imigrační politikou země a přístupem její majoritní populace k imigrantům. (Šišková 2001, str. 23) Dalším důležitým procesem je integrace. Ta vyžaduje vůli ze strany cizinců a ze strany majority podporu jejich úsilí o začlenění do společnosti. Úspěšně zvládnutá integrace je zásadní podmínkou pro prospěšnost a efektivitu migrace, protože snižuje riziko sociálního napětí a vytváření uzavřených komunit cizinců. (Šišková 2001, str. 78)

---

⁹ Jedná se o jednu z nejobsáhlejších dohod, vztahující se na ochranu práv osob, patřících k národnostním menšinám.

¹⁰ Rada je poradním a iniciativním orgánem vlády pro otázky, které se týkají menšin. Její status je upraven v paragrafu § 6 zákona č. 273/2001 Sb.

2 Cíle a náplň institucí zaměřujících se na integraci menšin v České republice

Nejprve je nutné vysvětlit samotný proces integrace. Je úzce provázán z migrací, která se dá definovat jako pohyb lidí z jedné oblasti do druhé s úmyslem se dočasně či trvale usadit v nové zemi. Emigrace je opuštění země původu a přestěhování se do jiné země. Opakem je imigrace, kdy obyvatelé přicházejí ze zahraničí a usazují se na území státu. Integrace je vykládána jako začlenění osob do většinové společnosti a jejího každodenního života. Je to schopnost naučit se správně žít a identifikovat se s majoritní společností. Adaptace a asimilace jsou podobné procesy také provázané s integrací. Je možné je definovat jako přizpůsobení člověka vnějším podmínkám a dalším faktorům, které panují v jeho novém areálu. Může to například zahrnovat ovládnutí a přijetí většinového jazyka, obyčejů a kultury alespoň v té míře, aby odlišnosti nebránily ve společenském uplatnění, ale může znamenat i úplné splynutí s většinovou společností. (Ministerstvo vnitra České republiky 2019)

Pro úspěšné začlenění menšiny do nové příchozí země hraje zpočátku největší roli úspěšně zvládnutý proces integrace. Pod tímto pojmem si lze laicky představit získání informací o daném státě, nastudování jejich jazyka a poznání kultury. V tomto složitém procesu napomáhají v České republice instituce, které se věnují otázkám adaptace a asimilace. (Organizace pro pomoc uprchlíkům 2019)

V České republice se jich nachází poměrně velké množství, cílem je nově příchozím imigrantům co nejvíce zjednodušit jejich novou etapu života. Jedná se o neziskové, humanitárně zaměřené organizace. Tato sdružení se primárně zaměřují na právní a sociální poradenství a snahu odstranit jazykovou bariéru. (Organizace pro pomoc uprchlíkům 2019)

Jednou z hlavních činností těchto organizací je výše zmíněné sociální poradenství, otázky týkající se sociálního zabezpečení, zdravotní péče, bydlení, informací o České republice aj. Právní poradenství podporuje samostatnost imigrantů, posílení pozitivních vazeb se společností a orientace v novém prostředí. (Organizace pro pomoc uprchlíkům 2019)

V těchto organizacích bývají velmi často vytvořeny tzv. terénní programy, které si kladou za cíl podporovat cizince na cestě k společnosti a k samostatnému fungování v ní. Služba terénních programů je poskytována cílové skupině cizinců ze zemí mimo Evropskou unii, ale i cizincům s občanstvím Evropské unie, kteří jsou na území České republiky hlášeni k pobytu.

Cílová skupina je zpravidla ohrožena sociálním vyloučením nebo již je ze života majoritní společnosti vyloučena. Mezi cíle spadá snaha informovat cizince o trhu práce a možném začlenění v něm, monitorovat postavení cizinců na místním trhu práce a aktivně hájit oprávněné nároky cizinců. Dále zlepšit orientaci v české společnosti, což by mělo přispět k lepšímu začlenění cizinců do jejich struktur. Organizace mimo jiné realizují kurzy češtiny jako cizího jazyka pro děti i dospělé všech věkových kategorií. Pořádají také skupinové i individuální kurzy češtiny pro veřejnost. (Centrum pro integraci cizinců 2019)

Sdružení často pomáhají s výběrem aktivit pro jejich úspěšný vstup na trh práce. Na webových stránkách je možné najít základní informace o imigraci v České republice a seznam organizací, které v České republice pracují s migranty. (Sdružení pro integraci a migraci 2019)

V rámci integrace cizinců funguje tzv. dobrovolnický program – mentoring. Jedná se o individuální spolupráci klienta a dobrovolníka včetně organizace volnočasových a společenských aktivit (setkání, diskuze aj.). Všechny programy mají za cíl umožnit imigrantům co nejvíce samostatný život v České republice, znalost zdejších právních i čistě mezilidských norem chování a jednání. (Centrum pro integraci cizinců 2019)

Organizace si kladou za cíl rozvíjet toleranci a „likvidovat“ xenofobii a rasismus. Pracovníci sdružení vystupují v médiích, účastní se diskusí, seminářů a konferencí, zároveň přednášejí na základních, středních a vysokých školách po celé České republice. Svou prací se snaží ovlivňovat legislativu v oblasti migrace a uprchlického práva. Podáváním podnětů, publikováním odborných článků a lobováním se snaží docílit dlouhodobě lepších a vstřícnějších nastavení podmínek pro život cizinců na území České republiky. Vypracovávají i připomínky k novelám a legislativním záměrům, dotýkající se života cizinců v České republice. Především se zaměřují na zákon o azylu a pobytu cizinců.¹¹ Často spolupracují se státními subjekty, především s Ministerstvem vnitra České republiky (Odbor azylové a migrační politiky, Správa uprchlických zařízení, Policie České republiky) (Sdružení pro integraci a migraci 2019)

---

¹¹ Zákon č. 325/1999 Sb. a zákon č. 326/1999 Sb.

2.1 Seznam institucí a organizací

Otázkami migrace se zabývají nejenom neziskové organizace, ale i státní subjekty. Mezi které patří *Správa uprchlických zařízení*, která spadá pod Ministerstvo vnitra České republiky. Dále *Rada vlády pro národnostní menšiny* a *Odbor azylové a migrační politiky*, který zajišťuje koordinaci migrační a integrační politiky České republiky v oblasti mezinárodní ochrany, vstupu a pobytu cizinců, státního integračního programu aj. Na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstva vnitra České republiky je možné nalézt důležité informace pro cizince. Jedná se například o informace o povinné zkoušce z českého jazyka pro trvalý pobyt, jsou zde k nahlédnutí dotace na podporu integrace cizinců, aktuality a upozornění pro cizince na území České republiky ze zemí Evropské unie i mimo ni či přehled povolených, prodloužených, přechodných, dlouhodobých a trvalých pobytů. Dále informace o azylu a uprchlictví, azylu v Evropské unii, řízení o udělení mezinárodní ochrany či pobyt v azylovém zařízení. (Národní informační centrum pro mládež 2019)

Mezi nejznámější nevládní organizace na území České republiky spadá *Český helsinský výbor* zabývající se ochranou lidských práv. Je členem Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva. Působí v oblasti trestní justice, práva vězňů a zadržených, práva menšin a žen a další. Dále *Člověk v tísni*, jenž je humanitárně zaměřen a pomáhá po celém světě v krizových oblastech. Snaží se o všeobecné dodržování lidských práv ve světě. *Konsorciium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR* se aktivně podílí na tvorbě migrační politiky a seznamuje veřejnost se situací migrantů v českém i evropském kontextu. Zajišťuje medializaci případů migrantů, jejichž práva byla závažným způsobem porušena, vzdělává pracovníky členských organizací, podporuje výměnu informací mezi neziskovými organizacemi a veřejnou správou v oblasti migrace. *Doma v ČR* představuje informační portál pro cizince s mnoha praktickými radami ohledně pobytu v České republice, práce, bydlení či podnikání spravované organizací IOM (Internacional Organization for Migration). *Mezinárodní organizace pro migraci* působí na mezinárodním poli v problematice integrace cizinců, migrace a rozvoje, prevence potírání obchodu s lidmi či projektu dobrovolných návratů a reintegrace. *Poradna pro občantví, občanská a lidská práva* se zabývá otázkami státního občanství a práv cizinců, potíráním diskriminace, prosazováním rovných příležitostí v sociálně vyloučených lokalitách. (Národní informační centrum pro mládež 2019)

Otázkou migrace a jejího vývoje jsou zainteresovány i výzkumné instituce, například *Výzkumný ústav práce a sociálních věcí*, jehož náplní je aplikovaný výzkum v oblasti práce a sociálních věcí na regionální, celostátní i mezinárodní úrovni, formulovaný podle aktuálních potřeb orgánů státní správy, popřípadě neziskových či privátních subjektů. Dále *Ústav etnologie akademie věd ČR* a *Sociologický ústav akademie věd ČR AV ČR* analyzující dlouhodobé sociální procesy v české společnosti v kontextu evropských integračních politik. (Portál pro kritickou diskuzi o migraci 2019)

3 Spolky ruskojazyčné menšiny

Na úvod si nejprve musíme definovat pojem *spolek*. Jedná se o sdružení či skupinu osob, vyvíjející určitou činnost. Členy spolku mohou být fyzické i právnické osoby. Název musí obsahovat slova „spolek“ nebo „zapsaný spolek“, případně zkratku „z. s.“ Zapisuje se do spolkového rejstříku, který je veden příslušným rejstříkovým soudem. Právně upraven je v 214–302 občanského zákoníku.¹²

Tato kapitola se již věnuje jednotlivým spolkům ruskojazyčné menšiny, které jsou rozděleny do dvou skupin. V první části (podkapitole) budou představeny spolky, které podporují ruskou kulturu v České republice. Tyto organizace napomáhají ruskojazyčné menšině angažovat se v zájmových klubech či rozvíjet svoji vědeckou a spisovatelskou činnost. Nejsou určeny jen pro ruskojazyčnou menšinu, ale vítáni jsou i čeští občané, kteří se mohou více dozvědět o ruské kultuře a historii. Spolky budou rozdělovat podle současné aktivity, jelikož některé se již nezapojují do kulturního života menšiny.

Ve druhé části uvedu několik vybraných organizací, které se z mého hlediska nedají definovat jako spolek, podílí se však na tvoření a rozvoji kulturního dění. Jedná se například o nedělní školy, fungující v rámci pravoslavné církve, aktivity probíhající v rámci Karlovy Univerzity a další. I když se nesdružují ve formě spolku, mají své specifické postavení v životě menšiny.

Přestože je většina spolků aktivní a pořádá atraktivní akce, téměř 85 % občanů hlásících se k ruské národnosti, se podle průzkumu Natalji Volkove nepodílí na kulturní činnosti těchto spolků. Ani o ruský tisk není zájem. Určitá část ruskojazyčné menšiny si pořádá akce pro vybraný okruh svých blízkých a někdo se hlásí k ruskému patriotismu pouze „vnitřně“ bez potřeby angažovat se veřejně. Velmi často se účastní spíše českého kulturního života. I přesto je činnost spolků neodmyslitelnou součástí kulturního života ruskojazyčné menšiny v České republice. (Volkova 2006, str. 139-140)

Tato práce se bude zabývat pouze institucemi, které působí v Praze, ač se na území České republiky nachází více avšak pouze s lokální působností. Největší množství působí ve větších městech, například v Brně (Ruské kulturně osvětové sdružení na Moravě), Českých Budějovicích (Ruský klub), Ostravě (Ostravský ruský dům).

---

¹² Zákon č. 89/2012 Sb.

3.1 Aktivní ruskojazyčné spolky

Do této podkapitoly se řadí spolky, u kterých se v posledních dvou letech projevuje pravidelná aktivita. Vytvářejí vydavatelskou a spisovatelskou činnost, organizují setkání a další události. Mezi fungující spolky jsem zařadila Ruskou tradici, Svaz ruskojazyčných spisovatelů spojený s Ruským uměleckým svazem, Česko-ruskou společnost, Bard klub Praha, Ruský hudební salón a Všenorské muzeum Mariny Cvětajevové.

3.1.1 Ruská tradice (Русская традиция)

Společnost Ruská tradice (Русская традиция) byla zaregistrována v roce 2001 jako občanské sdružení, celým jménem se nazývá Sdružení krajanů a přátel ruské tradice v ČR. Předsedou je Igor Zolotarev (Игорь Золотарев). (Ruská tradice 2019)

Ruská tradice podle Alexeje Kelina navazuje na Masarykův odkaz a jeho podporu pronásledované ruské demokratické inteligence. Intenzivně spolupracuje se současnými umělci, hudebníky, nezávislými novináři, politickými analytiky a lidsko-právními aktivisty z Ruska, Ukrajiny, Běloruska a s jejich protějšky ve střední Evropě. Snahou je navázat na dědictví prvorepublikové emigrace v Československu. (Kelin 2018)

Organizace pořádá různé kulturní akce, jako jsou hudební koncerty a sportovní dny, vydává vědecké monografie i beletrii Tyto akce jsou většinou financovány Ministerstvem kultury, Magistrátem hlavního města Prahy nebo sponzory a partnery sdružení. Organizace není určena jen pro ruské imigranty, ale pro všechny, kdo sympatizují či tíhnou k ruské národnosti. (Ruská tradice 2019)

V rámci společnosti funguje Kinoklub a dětské divadelní studio *Krásný Sarafán* (Красный сарафан), které je podporováno Magistrátem hlavního města Prahy. Ruská tradice také vydává svůj měsíčník *Ruské slovo* (Русское слово), který by měl popisovat život ruské menšiny v České republice. Hlavním redaktorem je Viktorie Krymova (Виктория Крымова). Poprvé vyšel v roce 2003 a je psán výhradně v ruštině. Je podporován Ministerstvem kultury, odborem médií a audiovize a příjmy získává i z reklam a předplatného. (Úřad vlády ČR 2009, str. 48-49) Součástí časopisu je příloha *Slovo pro mladé* (Слово молодым), které vychází

od roku 2011 a je určeno pro teegenary. Jedná se o zábavný časopis, který dříve vycházel spíše pro děti mladšího školního věku a plnil výchovně-vzdělávací funkci. (Mlčáková 2014, str. 52-53) Ruské slovo je časopis velmi historicky a politicky založený, čtenář by měl mít určité povědomí o dějinách a politické situaci Ruska. Časopis je vysoce hodnocen v zahraničí, jakožto vizitka menšinové politiky České republiky. (Kelin 2018)

Sdružení vydávalo v minulosti časopis *Afiša* (Афиша), jenž vycházel šestkrát ročně. Zaměřoval se na kulturní život v Praze a dalších větších městech České republiky s důrazem na ruskou menšinu. Většina obsahu byly pozvánky na kulturní akce, významné události aj. Většinu výdajů pokryly dotace od Ministerstva kultury, zbytek poté reklama. (Úřad vlády ČR 2009, str. 45-47)

Organizace také obstarává vydavatelskou činnost. Spolek již vydal desítky knih. Jednou z nejznámějších publikací vydanou Ruskou tradicí je *Dům ve vyhnanství* (*Дом в изгнании*). Kniha pojednává o ruské emigraci v Československu v letech 1918–1945. Zaměřuje se na Ruskou pomocnou akci, ruské umělce a vědce a také na ruské spolky, které tehdy působily na území ČSR. (Ruská tradice 2008) Dalším dílem o ruské emigraci je monografie *Olšany, nekropole ruské emigrace* (*Ольшаны-некрополь русской эмиграции*), která se zabývá osudy konkrétních emigrantů a hrobkami na Olšanských hřbitovech. (Ruská tradice 2013)

V roce 2018 vydal spolek publikaci ze série *Tragédie Ruska 20. století* (Трагедия России XX века) s názvem *Donští kozáci v boji proti bolševikům* (*Донские казаки в борьбе с большевиками*), zabývající se historií protibolševického odboje ve městě Podolsk a oblasti Yelan. (Ruská tradice 2018) Tento rok Ruská tradice vydala knihu *Proti červenému gangu* (*Против красной банды*), popisující vzpomínky kozáků. (Ruská tradice 2019)

Ruská tradice spolupracuje i s ostatními národnostními menšinami, zejména v rámci Akademie národnostních menšin v Domě národnostních menšin (DNM)¹³, na pořádání společných akcí a ve Výboru zastupitelstva hl.m. Prahy pro národnostní menšiny a Rady vlády pro národnostní menšiny. K nejtěsnější spolupráci docházelo podle Alexeje Kelina s národnostní menšinou slovenskou, ukrajinskou, bulharskou, rusínskou a německou. (Kelin 2018)

---

¹³ Dům národnostních menšin je zařízení, jehož úlohou je pomáhat v činnosti národnostních menšin na území hlavního města České republiky. Snaží se spolupracovat s dalšími organizacemi multikulturního zaměření a s organizacemi integrující cizince.

Partnery Ruské tradice je například Dům národnostních menšin, České centrum Mezinárodního PEN klubu, Slovanský dům a další. (Ruská tradice 2019) Spolek má aktivní webové stránky www.ruslo.cz, na které pravidelně přispívá.

3.1.2 Svaz ruskojazyčných spisovatelů v České republice (Союз русскоязычных писателей в Чехии)

Svaz ruskojazyčných spisovatelů v České republice (Союз русскоязычных писателей в Чехии) byl založen v roce 2005. Prvním prezidentem byl Sergej Levický (Сергей Левицкий,) za jehož působení byl svaz nejvíce aktivní, současnou předsedkyní je Natalja Volkova (Наталья Волкова).

Svaz vytváří prostor pro činnost nejen spisovatelů, ale také dalších umělců, jako jsou zpěváci, fotografové, hudebníci aj. Hlavním cílem organizace je pomoci začínajícím autorům s jejich tvorbou a publikací. Ve svazu nejsou aktivní pouze ruští autoři, členy jsou i čeští umělci. Svaz vydával jednou měsíčně literární časopis *Pražský Parnas* (Пражский Парнас). Dotován byl především členy, výjimečné byly sponzorské dary a granty. Mohli v něm publikovat občané jakékoliv národnosti. Dříve toto periodikum vycházelo jako almanach *Grafoman* (Графоман) (pozdější název byl *Pražský grafoman*), v němž mohli publikovat i začínající autoři své prozaické, básnické i odborné texty. (Alborov 2012, str. 205-209)

Organizace vydává pravidelně knihy (v ruštině i v češtině), uspořádala několik ročníků akce *Pražský mezinárodní literární festival* a natočila dokumentární film „*Pamatuju...*“ („Я помню...“) o osudu dětí v Terezíně za 2. světové války. Jedná se o 16 minutový film, věnovaný 65. výročí ukončení války. (Volkova 2006, str. 133-134)

Jako většina organizací pořádá kulturní akce jako jsou exkurze, koncerty, hudební a diskuzní večery. Tento spolek je velice aktivní, účastní se mezinárodních kongresů, literárních festivalů a jeho členové získali již několik ocenění. (Volkova 2006, str. 133-134)

V současné době je Svaz spojen s Ruským uměleckým svazem (Русский Творческий Союз), pod který přešel v roce 2016/2017.

3.1.3 Ruský umělecký svaz (Русский Творческий Союз)

Ruský umělecký svaz (Русский Творческий Союз) byl založen na konci roku 2016, předsedou je Vadim Fedorov (Вадим Фёдоров) (Ruský umělecký svaz 2019)

Hlavní myšlenkou bylo vytvořit seskupení umělců, kteří budou pokračovat v podpoře ruské kultury s cílem nezapomenout významné ruské autory. Snahou svazu je spolupracovat s dalšími organizacemi v Evropě, Rusku a dosáhnout realizace společných akcí. (Ruský umělecký svaz 2019)

Svaz intenzivně pracuje na vytvoření velké sbírky ruské poezie s pracovním názvem *Antologie ruské poezie České republiky. Začátek dvacátého prvního století* (Антология русской поэзии Чехии. Начало XXI века), jehož téma se má shodovat se 100. výročím Svazu ruských spisovatelů a novinářů v České republice. Dále plánují vydání *Antologie ruského příběhu* (.Антологию русского рассказа) (Ruský umělecký svaz 2019)

Prvním vydaným dílem ve spolupráci se Svazem ruskojazyčných spisovatelů je almanach *Vltava* (Влтава), vydaný na jaře 2019. Hlavní redaktorkou je Olga Bělova-Dalina (Ольга Белова — Далина). V plánu je druhý díl, který by měl vyjít do konce roku 2019. Název *Vltava* má zobrazovat spojitost s Českou republikou a českou kulturou. (Ruský umělecký svaz 2019)

Svaz také zorganizoval Mezinárodní literární festival „EURORU“ (Международный литературный фестиваль EURORU), jehož cílem je popularizovat ruskou literaturu v Evropě. Festival slouží k posílení vazeb mezi umělci žijícími v Evropě a psaním v ruštině. Členové svazu jsou také hudebníci, v roce 2019 se zúčastnili koncertního vystoupení v Ruském středisku vědy a kultury (RSVK). (Ruský umělecký svaz 2019)

Partnery spolku je Ruská škola v Brně (Русская школа в Брно) a Národní sdružení dramatiků (Национальная Ассоциация Драматургов). (Ruský umělecký svaz 2019) Svaz má vytvořené webové stránky www.euroru.eu, na kterých se snaží postupně doplňovat důležité informace.

3.1.4 Česko-ruská společnost, z.s.

Česko-ruská společnost je kulturně-společenskou organizací, založenou v roce 1976. Zaměřuje se na oblast kultury, vzdělávání a humanitární pomoci. Předsedou je Jiří Klapka. Cílem je přispět ke vzájemnému poznávání, porozumění a spolupráci mezi občany a snažit se o humanizaci světa, evropskou integraci a celosvětovou spolupráci. (Česko-ruská společnost, z.s. 2019)

Podílí se na navazování a rozvoji kontaktů v různých oblastech kulturního a společenského života mezi občany České republiky a občany Ruské federace. Spolupracuje s partnery na Ukrajině, v Bělorusku a na Slovensku. Česko-ruská společnost je pokračovatelem Společnosti přátel národů východu. Členem se může stát fyzická i právnická osoba. Ale její činnosti se může zúčastnit kdokoliv z řad veřejnosti. (Česko-ruská společnost, z. s. 2019)

Společnost se podílí na prezentaci ruské kultury v České republice a české kultury v Ruské Federaci prostřednictvím pořádání koncertů, uměleckých přehlídek, odborných seminářů a dalších aktivit. Organizuje například celostátní přehlídku Ars poetica – Puškinův památník (soutěž v recitaci a zpěvu děl ruských autorů), letní školy ruského a českého jazyka a další. V roce 2019 se společnost podílela na organizaci 5. Mezinárodního vědeckého semináře s názvem „Jazyk, literatura a kultura jako prostor mezinárodní komunikace“, který se konal v prostorách Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Dále pořádá edukační a humanitární ozdravné tábory pro děti z oblastí postižených černobylskou havárií. Tyto pobyty jsou často dotovány Ministerstvem zdravotnictví ČR. (Česko-ruská společnost, z. s. 2019)

Spolek má velmi aktivní webové stránky www.spnv.cz, kde je možné najít nejbližší události, konající se nejenom v Praze. Jedná se o akce spojené s Česko-ruskou společností, koncerty, semináře a další.

3.1.5 Všekozácký svaz Českých zemí a Slovenska (Всеказачий Союз Чешских земель и Словакии)

Všekozácký svaz Českých zemí a Slovenska (Всеказачий Союз Чешских земель и Словакии) je občanské sdružení, založené v roce 2011. Pokračuje v tradici kozáckých

organizací, které působily na území Československa ve 20. a 30. letech 20. století. Atamanem je Mikhail Dzyuba (Михаил Дзюба). Cílem spolku je rozvíjet a uchovávat kozáckou národní kulturu a podporovat menšiny ze zemí, kde žili původní kozáci. (Všekozácký svaz Českých zemí a Slovenska 2019)

V rámci organizace byl vytvořen v roce 2012 folklórní soubor Kozáci Vltavy. Vedoucím souboru je Viktor Bytchek, který je mimo jiné zpěvák a multiinstrumentalista. V repertoáru mají převážně kozácké písně a soubor aktivně spolupracuje s Ruským střediskem vědy a kultury (RSVK), kde velmi často vystupuje. (Všekozácký svaz Českých zemí a Slovenska 2019)

Mezi největší a nejvýznamnější každoroční akce pro veřejnost patří Vánoční setkání s kozáky, Kozácký bál, Mezinárodní festival Pokrova na Vltavě a Atamanská Jolka. Každý měsíc se konají menší akce, například v červnu 2019 se zúčastnil pravoslavné poutě do Svatého Jana pod Skalou u Berouna a v červenci 2019 oslavil Den Pravoslavné rodiny. (Všekozácký svaz Českých zemí a Slovenska 2019)

Spolek má své dvojjazyčné webové stránky www.kazaki.cz, které pravidelně aktualizuje o informace, a na kterých je možné zakoupit suvenýry s kozáckou tematikou. Svoji činnost také zveřejňuje na sociálních sítích. (Všekozácký svaz Českých zemí a Slovenska 2019)

3.1.5.1 Vyslanecká Trojická kozácká stanice (Казачья Посольская станция Троицкая в Праге)

Druhou organizací, která se zaměřuje na uchování kozácké tradice, je Vyslanecká Trojická kozácká stanice (Казачья Посольская станция Троицкая в Праге). V České republice je zaregistrována dvakrát, jednou v Praze a podruhé v Mariánských lázních. V Praze byla založena v roce 2009 jako obecně prospěšná společnost. Financování činnosti probíhá převážně z řádných a mimořádných členských příspěvků. Je součástí Centrálního kozáckého vojska se sídlem v Moskvě. Zakladatelem je opět podnikatel Mikhail Dzyuba a představený chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice archimandrita Sergij Ivannikov (Сергей Иванников). (Kelin 2018)

Společnost klade důraz na dějiny Ruské federace a zároveň se snaží spolupracovat

s ostatními kozáckými stanicemi po celém světě. V rámci své činnosti se účastní duchovních aktivit, které probíhají v rámci pravoslavné církve v Praze. Stanice podporuje akce, věnované menšinám východní Evropy, založila i dobročinný fond. (Alborov 2012, str. 94-103)

3.1.6 PRAGmatiki

PRAMatiki je organizace, která byla založena v roce 2007 z kroužku přátel žijících v Praze. Název vznikl spojením slov „Prague“ a „Mates“ , tedy = „přátelé z Prahy“. Jako spolek byl zaregistrován v roce 2010. Cílem bylo více poznat hlavní město České republiky. Členy nemusí být jen čeští či ruští občané, ale organizace je určena i pro zahraniční zájemce. (Sedláčková 2016, str. 28-29)

Spolek pořádá různé akce, například Páteční pivo, kde je hlavním cílem seznámit se s novými lidmi a navazovat nové kontakty. Dále funguje Filmový klub, soutěž talentů Kolorit, Den PRAGmatika a další akce. Také vytvořili vlastní kolekci oblečení a nafotili kalendář. (Sedláčková 2016, str. 28-29)

Tento spolek je vnímán zakladateli spíše jako komunita a síť lidí než jako organizace. Jejich cílem je podporovat sociální a kulturní integraci rusky mluvící populace v České republice, a to tak, že sdružuje sociálně aktivní a kreativní mladé lidi pomocí vytváření a posilování příznivého prostředí pro rozvoj jejich potenciálu. (Grunkovskaya 2012, str. 24-27)

V současné době je spolek aktivnější na sociálních sítích, konkrétně na facebookové skupině PRAGmatiki, jejich webové stránky již nejsou dostupné.

3.1.7 Bard klub Praha (БАРД-КЛУБ ПРАГА)

Bard klub Praha (БАРД-КЛУБ ПРАГА) je organizace, založená při Klubu cestovatelů po Rusku v roce 2005. Za vznikem stojí festival Po Rusku s kytarou, který přivedl zakladatele k myšlence vytvořit spolek, zaměřující se na folkové písně. Ředitelkou je Tat'jana Sizová (Татьяна Сизова). (Bard klub Praha 2019)

Klub se snaží seznámit členy s tvorbou bardů a sdružuje nejen rusky hovořící zájemce. Úzce spolupracuje s Ruským střediskem vědy a kultury (RSVK), kde pořádá některé své akce. (Bard klub Praha 2019)

3.1.8 Ruský hudební salón

Ruský hudební salón byl založen v roce 2000 z iniciativy České asociace rusistů, konkrétně Jiřího Klapky, a má navázat na tradici ruských (moskevských a petrohradských) a pražských ruských salónů z let 1918-1939. (Alexander Shonert 2019)

Soubor se skládá z několika členů a hostuje po celé České republice i mimo ni. Repertoár se skládá nejenom z ruských a českých písní, ale například i z písní židovských. Hraje se vážná a lidová hudba a zhudebněná poezie. (Volkova 2006, str. 138-139) V současné době salón vystupuje více mimo Prahu, zejména na Moravě, ale i na západě a jihu Čech. V Praze pak zejména ve Slovenském domě, V Závětvří a také v Soukenické ulici. (i-RU PRESS 2019)

3.1.8.1 Česká asociace rusistů

Česká asociace rusistů byla založena jako spolek v roce 1975, předsedou je od roku 2017 Jiří Klapka. Narozdíl od ostatních spolků se jedná o „profesionálnější“ spolek, který sdružuje učitele a vědecké pracovníky, ale i umělce a studenty. (Česká asociace rusistů 2019)

Jejím hlavním cílem je rozvoj vzdělávání. Organizuje konference a semináře a vytváří učební pomůcky. Je členem Mezinárodní asociace učitelů ruského jazyka a literatury. V roce 2019 se asociace podílela na organizaci 5. Mezinárodního vědeckého semináře s názvem „Jazyk, literatura a kultura jako prostor mezinárodní komunikace“. (Česká asociace rusistů 2019)

V roce 2018 byl Jiří Klapka vyznamenán vysokým státním vyznamenáním nařízením prezidenta Ruské federace Vladimira Putina „za zásluhy při upevňování přátelství a spolupráce mezi národy, aktivní činnost při sbližování a vzájemném chápání kultur národů a národností“.

Jiří Klapka je mimo jiné organizátorem nejstarší a nejmasovější celostátní soutěže z ruského jazyka a literatury žáků a studentů českých škol „Ars poetika – Puškinův památník. (Ruské středisko vědy a kultury v Praze 2019)

3.1.9 Všenorské muzeum Mariny Cvětajevové

V roce 2001 byla založena nezisková organizace pod názvem Společnost Mariny Cvětajevové. Zakladatelkou byla Galina Vaněčková. V současné době se centrum přejmenovalo na Všenorské muzeum Mariny Cvětajevové a sídlí v místní knihovně. V březnu 2019 bylo přijato za řádného člena Asociace muzeí a galerií České republiky. Hlavním cílem je přiblížit tvorbu ruské básnířky (1892-1941), která pobývala část svého života v meziválečném Československu. Muzeum se snaží shromažďovat dokumentaci o tvorbě této významné ruské autorky. (Všenory 2019)

Ve spojení se jménem Marina Cvětajevová byla uskutečněna výstava a soutěž o nejlepší překlad jejích veršů a recitaci. (Volkova 2006, str. 139) V roce 1992 iniciovala Galina Vaněčková ve strahovském Památníku národního písemnictví výstavu ke století Mariny Cvětajevové. V roce 2003 uskutečnily výstavu s názvem Nebeský oblouk, kde si návštěvníci mohli přečíst ve třech světových jazycích korespondenci mezi Marinou Cvětajevovou, ruským básníkem a prozaikem Borisem Pasternakem a německým lyrikem Rainerem Rillem. (Vaněčková)

Galina Vaněčková považuje Marinu Cvětajevovou za výjimečnou básnířku světových hodnot: „*Cvětajevová dokonale ovládá a miluje ruskou řeč. Je mistrem poetické zkratky, vyjadřuje se krajně koncentrovaně a zároveň mnohovýznamově, její poetické obrazy a symboly se vyznačují mnohostranností. Je však čtenářsky neobyčejně náročná. Přesto její poezie oslovuje dnešního ruského čtenáře a ve své vlasti, kde do roku 1956 byla její existence neznámá, patří dnes k nejčtenějším a nejoblíbenějším básníkům.*“ (Vaněčková)

Na konci 70. let bylo schváleno s podporou sovětského velvyslanectví v Praze zřízení pamětní desky Mariny Cvětajevové. I přes počáteční problémy s komunistickým režimem nyní zdobí dům ve Švédské ulici č. 51/1373, v němž básnířka bydlela v letech 1923-1924. (Vaněčková 2018)

Nebýt Galiny Vaněčkové možná by nebyl v České republice odkaz významné básnířky, která milovala Československo. Cílem zakladatelky by bylo zřídit, nejlépe v Praze, místo, kde by bylo možné seznámit občany s životem Mariny Cvětajevové, jejíž básně jsou plné emocí a ukázat její životní cestu. (Vaněčková 2018)

3.2 Neaktivní ruskojazyčné spolky

Do této kategorie jsou zařazeny spolky, které za poslední dva roky neprojevují žádnou aktivitu, nemají aktualizované webové stránky a neúčastní se žádných akcí. Mnoho níže uvedených organizací je však stále zapsáno v rejstříku spolků.

3.2.1 Spolek rusky mluvících studentů a jejich příznivců – Artěk (Общество русскоговорящей молодежи в Чехии — ARTEK)

Artěk (ARTEK) působil od r. 2001. Organizace vznikla díky skupině mladých studentů medicíny na Univerzitě Karlově, kteří se po příjezdu do Česka rozhodli vytvořit spolek, který by sdružoval mladou ruskojazyčnou mládež. Podle jejich názoru tato platforma v Česku chyběla. Hlavním iniciátorem byl Alexandr Barabanov (Александр Барабанов), který je současným ředitelem spolku. (Alborov 2012, str. 57)

Spolek byl určen nejen ruským studentům, ale i široké veřejnosti. Artěk si kladl za cíl pomáhat ruským studentům s možnostmi studia v České republice. Patří k Mezinárodní asociaci mládežnických organizací ruských krajanů. Zpočátku si spolek veškeré výdaje financoval sám, až postupem času začal využívat grantové podpory. (Volkova 2006, str. 130-131)

Spolek také vydával svůj vlastní časopis *Artěk* (Артек), ročně 6 čísel. Časopis se věnoval kulturním událostem a od roku 2008 byl dotován Ministerstvem kultury. Financován byl tedy Ministerstvem kultury ČR, samotným vydavatelem a reklamou. Byl určen pro ruskojazyčné turisty i pro obyvatele České republiky a cílil spíše na mladší generaci. (Úřad vlády ČR 2019, str. 46-48) V časopise se nacházely rozhovory o aktuálních tématech, část

věnovaná událostem v České republice i úvodník od Alexandra Barabanova. Součástí časopisu byla také rubrika, určená pro začínající autory, kteří zde mohli publikovat svoji poezii či prózu. Snahou časopisu bylo probudit v mládeži určitým způsobem patriotismus. Dalším cílem bylo ukázat pohled mladé ruskojazyčné generace emigrantů na Českou republiku. Časopis byl vydáván v ruštině. Přestože byl vydáván v ruském jazyce, nesoustředil se pouze na ruské imigranty, ale také na občany z Ukrajiny, Běloruska a dalších ruský hovořících zemí. (Mlčáková 2014, str. 47-48) V současné době, po přerušení dotací ze strany české vlády, spolek pozastavil vydávání periodika. (Artěk) Dle mého názoru se jednalo o lifestyleový časopis, kde si téměř každý čtenář našel svoji kategorii. Zabýval se širokým okruhem témat, ač jeho velkou část tvořila reklama.

Spolek pořádal diskotéky, večery klasické a jazzové hudby, exkurze po Praze a další kulturní program. (Volkova 2009, str. 91) Právě diskotéky byly prvními akcemi, které Artěk zpočátku organizoval a vybudoval si na nich své postavení. (Alborov 2012, str. 58)

Součástí spolku byl i klub fotografů Artěl (ARTEL), který také pořádal různé kulturní akce jako jsou přednášky, setkání či diskuze. Klub byl určen pro profesionály i začátečníky. Artěl uspořádal první výstavu s názvem „*J sme tady*“ („Мы здесь“). (Alborov 2012, str. 62)

V současné době spolek nemá aktualizované své webové stránky www.artek.cz.

3.2.2 Oni byli první

Spolek Oni byli první byl založen v roce 1993 potomky emigrantů první vlny ruské emigrace ve 20. století (V. Bystrov, A. Kopřivová, O. Hulínová a další) a zaměřoval se na problematiku československých občanů a antibolševických emigrantů, kteří byli v roce 1945 ruskými jednotkami odvečeni do gulagů. Předsedou byl Vladimír Bystrov (1935-2010) (Sedláčková 2016, str. 19-20)

Cílem byla snaha o rehabilitaci a nastolení spravedlnosti pro nevinně odsouzené. Za dobu svého působení odhalil spolek několik pamětních desek v Dejvicích a na Olšanských hřbitovech. Každý rok 11. května se na těchto místech koná vzpomínkový akt za oběti sovětských represí. Spolku se také podařilo vyjednat lepší penzi pro pozůstalé vdovy a odškodnění přímých potomků občanů Československé republiky ruské národnosti. Na jejich

popud byla udělena hodnost občanům bývalého SSSR, kteří měli vysoké hodnosti v Československé armádě. (Volkova 2006 str.129-130)

Spolek se snažil i o publikační činnost a zorganizoval několik výstav, věnovaných ruské emigraci. Byl dotován převážně z příspěvků vlastních členů nebo grantů. (Volkova 2006 str.129-130) V roce 2010 po smrti předsedy V. Bystrova, spolek pozastavil svoji činnost. (Ruská tradice 2013, str. 251-253)

3.2.3 Ruský kulturní svaz Praha

Ruský kulturní svaz Praha založil v roce 2006 Jurij Oniky. Cílem bylo především uchovávání ruské kultury v ČR. (Volkova 2006, str. 135)

V rámci sdružení bylo vytvořeno v roce 2007 Pražské studentské divadlo. (Alborov 2012, str. 191-194). Svaz se snažil reprezentovat ruskou menšinu na různých soutěžích. Spolek byl určen pro kohokoliv, kdo jevil zájem o ruskou kulturu, nebyl zaměřen pouze na ruské imigranty. Byl dotován z grantů a sponzorských darů. (Volkova 2006, str. 135)

V současné době spolek zřejmě není aktivní, nevlastní webové stránky a nejsou ani zmínky o událostech, na kterých by se podílel. Stále však je jako spolek zaregistrován.

3.2.4 Cennější než perla (Драгоценней жемчуга)

Občanské sdružení Cennější než perla (Драгоценней жемчуга) bylo oficiálně založeno v roce 2011, ředitelkou je Marina Solovarova (Марина Соловарова). Spolek se snaží nově příchozím imigrantům zodpovědět nejčastější otázku, které vyvstávají po příchodu do nové země. (Findejsová 2016, str. 32)

Cílem organizace je pomoci ženám při adaptaci do českého prostředí. V rámci sdružení byl založen program pro dobrovolníky. (Cennější než perla 2019) Spolek pořádá různé kulturní akce, například zorganizoval multikulturní etnofestival Barevná devítka. (Findejsová 2016, str. 32)

Poskytují psychologickou i informativní pomoc. V rámci spolku funguje několik projektů. Prvním z nich je Ženský klub, který vysvětluje ženám, jak se cítit dobře ve svém těle a jak najít své místo v životě. Klub se dělí do několika sekcí, jedna z nich nese název *Harmonie* a zabývá se psychickou stránkou osobnosti. Další se jmenuje *Perspektiva* a pomáhá řešit problémy v oblasti profese a vzdělání. Další projekty se snaží ženám pomoci s jejich vnější vizáží či se v rámci kurzů mohou naučit různorodé ruční práce. (Alborov 2012, str. 65-76)

Sdružení je zapsáno v rejstříku spolků, vlastní webové www.cennejsinezperla.ru.blogspot.com jsou však přes dva roky neaktualizované.

3.2.5 Pražská inspirace

Organizace Pražská inspirace vznikla v roce 2011, založila ji Anna Rudnická. Spolek byl zaměřen spíše na mládež, tj. studenty vysokých škol. Iniciativou pro Annu Rudnickou bylo zalíbení v psychologické hře Mafie, což vyvolalo impuls pro založení tří klubů, které se pak sjednotily právě v Pražskou inspiraci. (Sedláčková 2016, str. 29-30)

Hlavním cílem bylo pomoci při hledání nových přátel, což pro někoho, kdo se ocitne v cizí zemi, může být komplikované. Poskytovali také právní konzultace nově příchozím migrantům v ČR. Spolek zorganizoval výstavu fotek i ručních prací, kde mohl publikovat kdokoliv, kdo projevil zájem a chtěl ukázat svoji tvorbu. (Kashpurova 2012)

Pražská inspirace pořádala různé kulturní akce, exkurze, zájezdy, a tím se snažila obohatit život ruský mluvící mládeže, která žila v Praze. (Sedláčková 2016, str. 29-30)

Spolek v současné době neprojevuje žádnou činnost, není možné dohledat webové stránky, ale jako spolek je stále veden.

3.2.6 Asociace ruských spolků v České republice

Asociace ruských spolků vznikla v roce 2001 a podporovala šíření ruské kultury v České republice a také pomáhala ruským podnikatelům s jejich prosazením na českém trhu. Ředitelem byl Anatolij Rozov. (Mezikulturní dialog 2019)

Členem nemusel být pouze člověk, který se hlásil k ruské národnosti, ale kdokoliv vážící si ruské kultury. Za dobu svého působení vydali jeden almanach *První almanach literárně-tvůrčí sdružení Souznění* (Созвучие : первый альманах литературно-творческого объединения) (Asociace ruských spolků 2003) Skládal se z básnických i prozaických částí a byl napsán v několika jazycích. (Volkova 2006, str. 131)

V roce 2003 založili dětské divadlo Hvězdopad a Ruskou školu v Brně. O dva roky později uspořádali I. mezinárodní festival věnovaný poezii, próze, zpěvu apod. (Volkova 2006 str. 131)

Asociace nemá webové stránky a v současné době neprojevuje žádnou činnost, ale jako spolek je stále registrována.

3.2.6.1 Koordinační rady

Některé spolky se sdružují v rámci dvou konkurenčních Koordinačních rad. První z nich je Koordinační rada krajanů Ruské federace – Координационный совет российских соотечественников (KSRS), působící v rámci celosvětového programu Ruský svět, což je celosvětová struktura řízená z Moskvy. Tato KSRS není v ČR registrována jako právnická osoba. Sdružuje neustále se měnící počet organizací a fyzických osob. Členem je například výše zmiňovaný Artěk s působištěm v Praze, dále Mezinárodní kulturní institut KLÍČ v Hradci Králové, Ostravský ruský dům nebo Ruský kulturní osvětový spolek na Moravě se sídlem v Brně. (Kelin 2018)

Druhá organizace se stejným názvem v ČR registrována je. Sdružuje dva časopisy a šest organizací. V současné době má nefunkční webové stránky. (Kelin 2018)

3.3 Další vybrané instituce zaměřené na ruskojazyčnou menšinu v Praze

Níže uvedené organizace se nedají právně definovat jako spolek (výjimkou je Východoevropský klub), ale mají své důležité místo v oblasti spolkové činnosti. Mnohokrát se podílí více na rozvoji a udržování ruské kultury v České republice než výše uvedené spolky.

3.3.1 Ruské středisko vědy a kultury v Praze (RSVK)

Svoji činnost započalo Ruské středisko vědy a kultury (RSVK) v roce 1971 a bylo založeno Velvyslanectvím SSSR v Praze. Dočasně zvoleným ředitelem je od konce roku Andrej Končakov. (Ruské středisko vědy a kultury 2019)

Jeho náplní není jen kulturní činnost, ale její rozsah sahá až po oblast vzdělání a vědy. Toto středisko není určené jen pro ruskojazyčnou menšinu, ale cílem je i přiblížení ruské kultury českým občanům. Například pomáhá občanům České republiky, kteří chtějí studovat v Rusku. Od roku 2014 je středisko koordinátorem výběru občanů, kteří chtějí bezplatně (na státní náklady) studovat v Rusku. Na webových stránkách střediska najdeme informace o státním zřízení Ruska, prezidentovi, vládních symbolech aj. RSVK nabízí také všeobecnou pomoc Rusům, kteří žijí v České republice. V rámci střediska fungují kurzy ruského jazyka. Zájemci mohou složit zkoušku a tím získat potvrzení, které odpovídá mezinárodním standardům. (Ruské středisko vědy a kultury 2019)

RSVK je místem, kde se konají různé kulturní, vědecké a jiné akce, spojené s událostmi v Ruské federaci a České republice. Jsou jím organizovány koncerty, umělecké a vzpomínkové večery se známými spisovateli, vzdělávací akce i festivaly. Každý rok je pořádána mezinárodní letní škola ruského jazyka. Vyučují se také ruské reálie a umění. Prostory střediska velmi často využívají další spolky, například Bard klub Praha nebo Ruský hudební salón. Například v červenci 2019 se zde konal koncert sólistů Státní opery Praha a koncert chórové duchovní hudby. (Ruské středisko vědy a kultury)

Součástí střediska je řada klubů jako například filmový klub. Promítají se sovětské a ruské filmy, vzácné dokumentární filmy a novinky ruské kinematografie. Při RSVK fungují zájmové kroužky a studia pro děti a mládež. Nachází se zde šachová, hudební a taneční škola, pražský klub znalců a vokální studio. (Ruské středisko vědy a kultury)

Významnou částí střediska je knihovna, kde se každý měsíc konají výstavy věnované významným ruským výročím. K dispozici je kromě knih i videotéka ruských filmů a také časopisy či noviny. V roce 2006 vznikl v rámci střediska Klub milovníků knih. (Volkova 2006, str. 137)

Rozsah působení střediska je poměrně velký. RSVK se nezaměřuje na jednu konkrétní činnost, ale působí v několika sférách. Hlavní činností je především příprava a realizace

programů a akcí v oblasti kultury, vědy, vzdělávání a podpora ruského jazyka. Jedním z cílů je podporovat u občanů Ruské federace jejich národní identitu a styk s historií Ruské federace RSVK spolupracuje i s dalšími organizacemi (Asociace rusistů, Česko-ruská společnost a další). (Sedláčková 2016, str. 31) Středisko má aktivní webové stránky, kde je možné nalézt pozvánky na blížící se události www.rsvk.cz.

3.3.2 Svaz ruských spisovatelů OK, s.r.o.

Svaz ruských spisovatelů OK, s.r.o. založil v roce 1994 Oleg Krylov (Олег Крылов). V roce 1999 začal s vydáváním knih, do té doby vytvářeli reklamní brožury Anekdoty. Prvotním impulsem pro vydavatelskou činnost byli známí Olega Krylova, kteří psali poezii a chtěli ji vydávat knižně. (Krylov 2019)

Proces vydání knihy si autoři financují na vlastní náklady. Sám zakladatel v roce 2016 vydal knihu s názvem *Mnich* (MOHAX). Jedná se o publikaci kratších útvarů, kombinaci prózy a poezie. (Krylov 2019)

Kromě nakladatelství se svaz zabývá ještě typografií, organizuje večery, koncerty a akce spojené s prezentací knih. Již uskutečnily několik koncertů bardovské hudby a před několika lety akci věnovanou Marině Cvětajevové k výročí jejího narození nazvanou „Cvětajevské ohně“. (Krylov 2019)

V minulosti spolupracovali s Koordinační radou krajanů Ruské federace (KSRS), nyní udržují již několik let kontakt s Českým centrem Mezinárodního PEN klubu.¹⁴ (Krylov 2019)

Hlavním cílem svazu je vzbudit co největší zájem u lidí. Podle Olega Krylova komunikace s nimi může přinést nová přátelství. (Krylov 2019)

---

¹⁴ Jedná se o součást celosvětového sdružení spisovatelů.

3.3.3 Univerzita Karlova

V rámci Filozofické fakulty Univerzity Karlovy fungují dvě organizace, zabývající se ruskou kulturou, a to Východoevropský klub a Akademické centrum Borise Němcova pro výzkum Ruska.

3.3.3.1 Východoevropský klub

Východoevropský klub je seskupení studentů Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a dalších členů (pedagogů a dalších), kteří se zabývají oblastí východní Evropy. Byl založen v roce 2016 jako spolek. (Východoevropský klub 2019)

Hlavním cílem je vytvoření místa pro studium východní Evropy a otevřenou diskuzi mezi lidmi různého smýšlení a hodnot. Zpočátku bylo cílem klubu pomyslné vytvoření mostu mezi českými studenty a jejich kolegy z východní Evropy. Východoevropský klub je určen pro všechny, kteří se zajímají o oblast východní Evropy a chtějí s ostatními členy sdílet své názory, poznatky a zkušenosti. (Východoevropský klub 2019)

Klub organizuje konference, besedy, přednášky, kulturní večery a společenské akce. Primárně se zaměřuje na aktuální dění v zájmovém regionu, i když se snaží o co nejširší pokrytí historických, politických, náboženských a literárních témat. Podílí se i na dlouhodobějších projektech, například spolupracuje se Studentským hnutím za Solidaritu, které se zabývá otázkami migrace. (Východoevropský klub 2019)

Společným projektem s hnutím Solidarita bylo vytvoření Online Encyklopedie ve spolupráci s FF UK, FSV UK, FHS UK, ETF UK a PF UK. Cílem je zmapovat pojmy, které souvisí se současnou tzv. uprchlickou krizí a vysvětlit příčiny, proč lidé opouštějí své domovy, co možná nejsrozumitelněji pro veřejnost. V budoucnu chce klub publikovat tzv. Příběhy z Donbasu. Mělo by se jednat o autentické příběhy lidí, žijící v této oblasti. (Východoevropský klub 2019)

Od roku 2017 převzal klub vydávání časopisu NaVýchod. Ten byl založen v roce 2001 z iniciativy několika studentů slavistických oborů na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Jedná se o jediné mezinárodní českojazyčné periodikum, zaměřené především na postsovětský

prostor východní Evropy. Vychází 4x ročně a jedná se o neziskový projekt. Šéfredaktorkou je Galyna Babak. (Východoevropský klub) Klub má své oficiální stránky www.vk.ff.cuni.cz/

3.3.3.2 Akademické centrum Borise Němcova pro výzkum Ruska

Akademické centrum Borise Němcova pro výzkum Ruska bylo založeno v lednu 2018 mezi Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy (FF UK) a Fondem Borise Němcova za svobodu, které sídlí v Bonnu. Ředitelem je PhDr. Marek Příhoda, Ph.D. a vědeckým pracovníkem Alexandr Morozov. (Akademické centrum Borise Němcova pro výzkum Ruska 2019)

Centrum je místem pro spolupráci odborníků na současné Rusko, kteří se snaží seznámit evropskou společnost a evropské organizace s novou generací ruských badatelů a představitelů různých oblastí společenského života. Snahou by mělo být zapojování studentů magisterského studia, doktorandů a odborníků FF UK, jiných fakult Univerzity Karlovy a partnerských organizací FF UK v České republice i v zahraničí do vědecké činnosti. (Akademické centrum Borise Němcova pro výzkum Ruska 2019)

Centrum organizuje veřejné přednášky a diskuze, analýzy, referáty, rozhovory ve světových jazycích. V roce 2018 uskutečnily první letní školu Borise Němcova. Letní škola žurnalistiky a sociokulturních studií se zaměřuje na vzdělávání mladých novinářů, blogerů a mediálních aktivistů formou přednášek a seminářů předních novinářů a expertů v oblasti médií, praktických cvičení ze základů natáčení videí a fotografování. Důležitou součástí výuky je realizace samostatných novinářských projektů všemi účastníky. Centrum také spolupracuje s vědeckým časopisem Filozofické fakulty Univerzity Karlovy *Oriens Aliter*. Jedná se o periodikum zaměřené na kulturu a dějiny střední a východní Evropy. (Akademické centrum Borise Němcova pro výzkum Ruska 2019)

Dále se věnují prezentaci výsledků badatelských projektů v médiích a na partnerských univerzitách v Rusku i v Evropě, stejně jako dlouhodobým, vědeckým a publikačním projektům. Centrum se podílí na činnosti partnerského Fondu Borise Němcova za svobodu a realizaci každoročního prestižního Fóra Borise Němcova (proběhly již tři ročníky, první v roce 2018) Připravují grantové projekty s cílem finančně podpořit činnost Centra včetně stipendijního programu pro podporu magisterských studentů, doktorandů a mladých vědců,

kteří se zabývají výzkumem Ruska nebo jsou občany Ruska. Primární oblastí badatelské činnosti je například situace ruské společnosti v zrcadle současné kultury, analýza občanských protestů v Rusku, hodnotová orientace a přínos ruské emigrace 20. a 21. století a další témata. Partnery centra jsou Východoevropský klub, Kampus Hyberská, Encyklopedie migrace aj. (Akademické centrum Borise Němcova pro výzkum Ruska 2019)

Centrum má své webové stránky, kde je možné dohledat veškeré informace o samotné organizaci i o budoucích událostech, [www. https://cbn.ff.cuni.cz/cs/](https://cbn.ff.cuni.cz/cs/).

3.3.4 Pravoslavná církev

Jedná se o zcela specifickou oblast kulturní činnosti v České republice. Pravoslavná církev se rovněž podílí na rozvoji odkazu ruské kultury, avšak zcela duchovní cestou. Svoji činnost nejvíce vytváří skrze nedělní školy, které navštěvuje i ruskojazyčná menšina.¹⁵ (Pravoslavný katedrální chrám 2019)

Hlavním činností nedělních škol je doplnění náboženského vzdělání v duchu křesťanské morálky a tradic pravoslavné církve. Neoddělitelnou a podstatnou součástí výuky je také účast na bohoslužbách, zpovědi a svatém přijímání. Probíhá zde studium Božího zákona, dějin pravoslavné církve, vysvětlení obsahu a smyslu bohoslužby. Vyučuje se i církevní zpěv a kreslení. Každý rok se pořádají oslavy svátku narození Kristova a Velikonočních svátků aj. Poutě, společné slavení náboženských svátků či dětské pravoslavné tábory jsou nedílnou součástí. Pro dospělé se organizují přednášky a rozhovory, které jsou vedeny představeným daného chrámu. V chrámech se konají také koncerty duchovní hudby. Probíhají i poutní zájezdy a rovněž se uskutečňují exkurze s návštěvami svatých míst v Praze. Primárním cílem nedělních škol je seznámit občany s církevním životem a svátostmi. (Pravoslavná Cyrilo-Methodějská škola 2019)

---

¹⁵ Pravoslavná církev v českých zemích a na Slovensku je autokefální a tvoří součást jedné, svaté, všeobecné a apoštolské Církve Kristovy. Působnost církve se vztahuje jednotně na celé území České a Slovenské republiky. Stará se o své věřící také v zahraničí.

Dle mého názoru jsou pravoslavní věřící jedni z nejvíce nábožensky založených hnutí v Evropě. Mají tedy tendenci vyhledávat duchovně založená místa i mimo svůj rodný domov, v nové zemi, ač důvodem může být pouze společný jazyk nebo spojitost s jejich domácím prostředím. Počet pravoslavných věřících za hranicemi stále roste, a to právě díky imigraci.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zaktualizovat a představit současnou spolkovou činnost ruskojazyčné menšiny v Praze. Spolková činnost hraje významnou roli v životě menšiny. Určitým způsobem má lidstvo tendenci se sjednocovat a když se člověk ocitne v cizí zemi, je tato potřeba mnohem větší. Spolky pomáhají zachovat kulturní i národní identitu menšiny, na druhou stranu to může mít vliv na vztah mezi nimi a majoritní společností. I proto se spolky často snaží vzbudit zájem u českých občanů více poznat ruskou kulturu.

V první kapitole byl nastíněn současný stav ruské menšiny v České republice a její vývoj ve 20. století. Je zřejmé, že počet ruské menšiny s trvalým pobytem v České republice se stále zvyšuje, důvodem může být možnost dvojího občanství či stále větší nespokojenost žít ve své rodné zemi. Na druhou stranu vztah české společnosti vůči ruské menšině je komplikovaný, čemuž napomohl i rok 1968. Dle mého názoru si čeští občané vytvořili určité „ruské stereotypy“, kdy považují ruskou menšinu za arogantní, povýšenou a bez snahy se adaptovat, což neprospívá ani spolkům, ve kterých je samozřejmě spojitost s Ruskou federací, ač se jedná především o ruskou kulturu. I proto se může objevit strach u ruskojazyčné menšiny angažovat se v těchto spolcích.

Druhá kapitola byla věnována jednotlivým spolkům. Ze zjištěných výsledků můžeme říci, že současná spolková činnost již není tolik aktivní, jako v letech 2000-2010, kdy bylo založeno více spolků než v posledních pěti letech. Důvodem je často nedostatek finančních prostředků, organizace se spoléhají na pomoc od české vlády, na grantovou podporu či sponzorské dary. Dále můžeme uvést příklad spolku, který založila silná osobnost a po jejímž odchodu či skonu není vhodný kandidát, který by zaujal vedoucí pozici.

Je nutné konstatovat, že především u mládeže není výrazný zájem sdružovat se ve spolcích a často si organizují své vlastní akce. Výjimkou je také propagace či reklama daného spolku. Z toho plyne složité hledání informací o jejich činnosti. Na druhou stranu úplné zrušení spolků není časté, některé organizace se snaží alespoň do jisté míry udržet fungování spolku. Z právního hlediska není nutné, aby zmíněná uskupení vyvíjela jakoukoli činnost, chtějí-li být zapsána jako spolky

Dále je možné říci, že cíle jednotlivých spolků se ve většině případů kryjí (pořádání kulturních akcí, vydavatelská činnost, vzdělávací činnost a další). Totéž platí i u organizací, zaměřených na migraci.

Zaměřit se a zaktualizovat údaje o všech spolcích působících na území České republiky by jistě vydalo na novou práci. Tato práce má pouze nastínit současný stav daných spolků. Doufám, že v budoucnu bude hrát spolková činnost větší roli nejen v životě ruskojazyčné, ale jakékoliv menšiny.

Na závěr lze dodat, že ač není spolková činnost, tak intenzivní jak by si někteří členové či zakladatelé spolků přáli, stále se podílí na utváření obrazu o ruskojazyčné menšině v České republice.

Bibliografie

Literatura

- Алборов 2012: АЛБОРОВ О.: *Россияне в Чехии : вчера и сегодня*. Прага 2012.
- Русская традиция 2019: РУССКАЯ ТРАДИЦИЯ: *Донские казаки в борьбе с большевиками*. Прага 2018.
- Русская традиция 2019: РУССКАЯ ТРАДИЦИЯ: *Против красной банды*. Прага 2019.
- Asociace ruských spolků v České republice: ASOCIACE RUSKÝCH SPOLKŮ V ČESKÉ REPUBLICE: *Souznění : první almanach literárně-tvůrčího sdružení*. Brno 2003.
- Janíčko 2012, JANÍČKO M.: *Pražští Rusové*. Praha 2012.
- Kelin 2018, KELIN A.: *Zpráva o situaci národnostních menšin v ČR za rok 2018 - ruská menšina*. Praha 2018.
- Ruská tradice: RUSKÁ TRADICE: *Дом в изгнании : очерки русской эмиграции в Чехословакии 1918-1945*. Прага 2008.
- Ruská tradice 2013: RUSKÁ TRADICE: *Olšany, nekropole ruské emigrace*. Praha 2013.
- Savický 1999: SAVICKÝ, I.: *Osudová setkání: Češi v Rusku a Rusové v Čechách 1914-1938*. Praha 1999.
- Sládek 2010: SLÁDEK, K.: *Ruská diaspora v České republice*. Praha 2010.
- Sládek 2010: SLÁDEK, K.: *Ruská menšina a česká společnost*. Ostrava 2014.
- Šišková 2001: ŠIŠKOVÁ, T.: *Menšiny a migranti v České republice*. Praha 2001.
- Volkova 2009: VOLKOVA, N.: Identita ruské komunity na území ČR a podíl její kulturní elity na sebeuvědomění Rusů. [autor knihy] Mirjam Moravcová Dana Bittnerová. *Etnické komunity. Elity - instituce - stát*. Praha 2009.
- Volkova 2006: VOLKOVA, N.: Spolkové aktivity ruské menšiny a ruské komunity v České republice. [autor knihy] Miriam Moravcová Dana Bittnerová. *Etnické komunity v české společnosti*. Praha 2006.

Internetové zdroje

www stránky

ACBN: *Akademické centrum Borise Němcova pro výzkum Ruska* [on-line]. Dostupné z: <<https://cbn.ff.cuni.cz/cs/>> [cit. 30-05-2019].

AS: *Alexander Shonert* [on-line]. Dostupné z: <<https://shonert.com/programy/rusky-hudebni-salon/>> [cit. 22-04-2019].

- Artek: *Spolek rusky mluvících studentů a jejich příznivců* [on-line]. Dostupné z: <<http://www.artek.cz/>> [cit. 11-02-2019].
- BKP: *Bard klub Praha* [on-line]. Dostupné z: <<http://www.bardclub.cz/>> [cit. 19-03-2019].
- CIC: *Centrum pro integraci cizinců* [on-line]. Dostupné z: <<http://www.cicpraha.org/>> [cit. 14-03-2019].
- CNP: *Cennější než perla* [on-line]. Dostupné z: <<http://cennejsinezperla-ru.blogspot.com/>> [cit. 30-05-2019].
- ČAR: *Česká asociace rusistů* [on-line]. Dostupné z: <<http://asociacerusistu.cz>> [cit. 14-03-2019].
- ČRS: *Česko-ruská společnost, z.s.* [on-line]. Dostupné z: <<https://www.spnv.cz/>> [cit. 14-03-2019].
- ČSÚ: *Český statistický úřad 2017 Cizinci v České republice 2017* [on-line]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/documents/10180/61196236/29002718.pdf/571c5d12-3744-4d32-a8e2-e1a0f3f30e28?version=1.2>> [cit. 24-01-2019].
- ČSÚ: *Český statistický úřad Cizinci v ČR – 2010* [on-line]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/documents/10180/25385875/16368907+141410t101.pdf/73edae72-7dfe-4e80-b978-74bd5c29e7b1?version=1.0>> [cit. 11-02-2019].
- ČSÚ: *Český statistický úřad Cizinci podle státního občanství k 31. 12. - územní srovnání 2017* [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu> [cit. 24-01-2019].
- ČSÚ: *Český statistický úřad Cizinci v České republice podle dat sčítání lidu 2011 2014* [on-line]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/documents/10180/20541803/170222-14.pdf/870a2cea-fe98-4b36-b7d0-cacf30b2a395?version=1.0>> [cit. 24-01-2019].
- ČSÚ: *Český statistický úřad 2017. ČSÚ. Cizinci v ČR podle státního občanství v letech 1994 – 2017* [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu> [cit. 24-01-2019].
- ČSÚ: *Český statistický úřad 1994. ČSÚ. Cizinci v ČR podle státního občanství v letech 1994 – 2017* [Online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu> [cit. 24-01-2019].
- Grunkovskaya, Lyubov 2012. *Postoje ruskojazyčných migrantů k jejich vlastní kulturní produkci na příkladě Klubu PRAGmatiki a talentové soutěže Kolorit 2012. Univerzita Karlova v Praze* [on-line]. Dostupné z: <<http://docplayer.cz/136062186-Postoje-ruskojazycných-migrantů-k-jejich-vlastní-kulturní-produkci-na-příklade-klubu-pragmatiki-a-talentove-souteze-kolorit-2012.html>> [cit. 18-06-2019].
- i-RU PRESS. (7. 8 2019). *Ruský hudební salon v Praze slavil pětasedmdesáté vystoupení* [on-line]. Dostupné z: <http://www.irucz.ru/cz/zpravy/1-/102-ceska-republika/10211-/-/406-kultura/3906-rusky-hudebni-salon-v/> [cit. 07-08-2019].

MEDIA 4 US, Ludmila Kashpurova 2012 *Pražská inspirace. Koho, čím a jak Praha inspiruje?* [on-line]. Dostupné z: <<https://media4us.cz/cz/clanky/prazska-inspirace-koho-cim-a-jak-praha-inspiruje>> [cit. 14-03-2019].

MD: Mezikulturní dialog [on-line]. Dostupné z: <<https://www.mezikulturnidialog.cz/databaze/adresar/asociace-ruskych-spolku-v-cr/411/>> [cit. 22-04-2019].

MVCR: Ministerstvo vnitra České republiky. *Odbor azylové a migrační politiky* [on-line]. Dostupné z: <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>> [cit. 02-08-2019].

NICM: Národní informační centrum pro mládež [on-line]. Dostupné z: <<http://www.icm.cz/mensiny-organizace>> [cit. 31-08-2019].

OPU: *Organizace pro pomoc uprchlíkům* [on-line]. Dostupné z: <<https://www.opu.cz/cs/>> [cit. 14-03-2019].

PCMŠ: *Pravoslavná Cyrilo-Methodějská škola* [on-line]. Dostupné z: <<http://blagovest.cz/>>. [cit. 14-03-2019].

PKDM: *Portál pro kritickou diskuzi o migraci* [on-line]. Dostupné z: <<https://migraceonline.cz/cz/uzitecne-zdroje/institutions-and-organizations-in-cze-3>> [cit. 31-08-2019].

PKCH: *Pravoslavný katedrální chrám* [on-line]. Dostupné z: <<http://www.katedrala.info/>>. [cit. 14-03-2019].

RSVK: *Ruské středisko vědy a kultury v Praze* [on-line]. Dostupné z: <<http://rsvk.cz/cs/>> [cit. 11-02-2019].

RT: Ruská tradice Русская традиция [on-line]. Dostupné z: <<http://ruslo.cz/index.php>> [cit. 14-03-2019].

RUM: Ruský umělecký svaz Русский Творческий Союз [on-line]. Dostupné z: <<http://www.euroru.eu/>> [cit. 30-05-2015].

SIMI: *Sdružení pro integraci a migraci*. [on-line]. Dostupné z: <<https://www.migrace.com/>> [cit. 14-03-2019].

VSČZS: *Všekozácký svaz Českých zemí a Slovenska* [on-line]. Dostupné z: <<http://kazaki.cz/cs/>> [cit. 24-05-2019].

Všenory: *Centrum Mariny Cvětajevové* [on-line]. Dostupné z: <<https://www.vsenory.cz/knihovna-infocentrum/centrum-mariny-cvetajevove/>> [cit. 30-05-2019].

VK: *Východoevropský klub* [on-line]. Dostupné z: <<https://vk.ff.cuni.cz/>> [cit. 19-07-2019].

on-line publikace

Doležalová Lenka. 2013 *Masarykova univerzita. Ruská diaspora v Čechách - Diplomová práce* [on-line]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/bzyo5/magisterska_prace.pdf> [cit. 14-03-2019].

Drbohlav, Dušan. 2001 *Ruská komunita v České republice* [on-line]. Dostupné z: <http://cizinci.cz/repository/2266/file/ruska_komunita.pdf> [cit. 24-01-2019].

Drbohlav, Dušan 2003 *Masarykova univerzita. Immigration and the Czech republic* [on-line]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/el/1490/jaro2014/CZS13/um/8_Drbohlav_Immigration.pdf>. [cit. 28-01-2019].

Findejssová Petra 2016 *Univerzita Hradec Králové. Spolky a organizace sdružující ruskou menšinu na území České republiky - Bakalářská práce* [on-line]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/ma9t54/STAG86041.pdf>> [cit. 14-04-2019].

Kopecká, Liudmila 2012.: *MEDIA 4 US. Ruští studenti na českých vysokých školách*. [on-line]. Dostupné z: <https://aa.ecn.cz/img_upload/23b87ad54f5cd99cdea7aaa84fc89434/rustistudenti.pdf> [cit. 24-01-2019].

Mlčáková, Markéta 2014 *Masarykova univerzita. Ruské časopisy a noviny v České republice v letech 2000-2012 - Bakalářská práce*. [on-line]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/obof6/Bakalarska_prace_konecna_verze.pdf> [cit. 14-03-2019].

Sedláčková, Kateřina. 2016. *Univerzita Palackého v Olomouci. Ruské společenské a kulturní instituce v České republice - Bakalářská práce* [on-line]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/un640/Kateina_Sedlkov-Bakalsk_prce-Rusk_spoleensk_a_kulturn_ins.pdf> [cit. 14-04-2019].

Šnajdrová Pavla 2016. *Univerzita Palackého v Olomouci. Zahraniční migrace do České republiky v období po roce 1992 - Diplomová práce* [on-line]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/p6lymp/DP.pdf>> [cit. 11-02-2019].

Úřad vlády ČR 2009: *Analýza periodik vydávaných organizacemi národnostních menšin, na které je poskytována dotace ze státního rozpočtu* [on-line]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/Mensiny-media/analyza_casopisu.pdf> [cit. 11-03-2019].

Vavrečková, Dobiášová 2015: *Začlenění ruské komunity do většinové společnosti* [on-line]. Dostupné z: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_406.pdf> [cit. 24-01-2019].

Rozhovory, korespondence

Krylov, O. (4. 8 2019). (M. Šnajdrová, Tazatel)

Vaněčková, G. (nedatováno). (N. Volkova, Tazatel)

Vaněčková, G. (11. 7 2018). (M. Šnajdrová, Tazatel)